

zijn, voor eeuwig ontwaakt als enkel-zielen. .

„En de spreker eindigde met de voorlezing van het gezang, dat daarna door een koor van jonge vrouwestemmen werd aangeheven:

„O Sterveling! gevoel uw waarde;
 Wat u in 't stof nog vleit,
 Uw hart is veel te groot voor de aarde,
 Gij leeft voor de eeuwigheid.
 De tijd, die alles weg doet zinken,
 Bepaalt uw grootheid niet:
 Gij ziet voor uw volmaking blinken
 Een eindeloos verschiet.”

„Na een stilte van een tiental minuten, in peinzende zelfverzonken wijding doorgebracht, trad een ander spreker op, een bleeke jongeman, waarschijnlijk nog student. Dokter Noël, aan een hoekje der achterste rij gezeten, sloop zachtjes weg, Campo wenkend, die hem volgde. Zij gingen een zandpad langs den duinrand.

„Een bittertje ken je hier niet krijgen,” zei de dokter, „en de Pijlsteeg is hopeloos ver weg.... Wat moeten we doen?”

Overdrijving is hier m.i. zonder twijfel. Ik althans heb nog nooit een redenaar hooren spreken, die dezen Ds. Steenvoort in zotheid evenaarde. Toch vond ik dit nu juist héél goed, leek mij hier de schrijver bijzonder gelukkig op gang, ben ik zelfs overtuigd dat zulke bladzijden in dit boek van hem het langst leven zullen, daar zij de zotte uitwassen van onzen tijd zoo heerlijk scherp en toch menschelijk mild demonstreeren. De vondst van die „rondingen” moge dan wat sterk overdreven zijn — alle echte caricaturisten overdrijven; zij doet het best, die vondst, ik vind haar kostelijk! Let ook wel op, zulke overdrijven is nièt: het er dik opleggen om toch vooral maar duidelijk te zijn. Integendeel, men kan wel zeker zijn, dat ook deze kaviaar door het gemeen niet gewaardeerd zal worden, dat menigeen er overheen lezen zal, lichtelijk verbijsterd misschien of verveeld, dat betrekkelijk maar weinigen deze groteske zotheid in vollen maat genieten, naar volle

waarde schatten zullen. „Een kleine élite, o zoo klein, o zoo éliet”, zal van Moerkerken misschien wel weer spotten!

Vooraf uit kleinigheden van woordenkeus en zekere verstrakkingen van toon blijkt hier en daar, dat de schrijver nog niet volkomen boven den partijstrijd der intellectueelen en artistieken is uitgestegen — hetgeen toch eigenlijk noodig is voor werk als dit — dat hij daaraan innerlijk nog deelneemt, zoowel met zijn gevoelvol temperament als met zijn meeningen vormend gedachteleven. Dit is zoo iets begrijpelijks, ja sympathieks, dat men alleen van beminnelijke zwakheid spreken kan, met den klemtoon op beminnelijke. Ook zal ik maar een enkel voorbeeld geven en er vooral niet op doorborduren. Bl. 118 wordt weer verhaald van een gesprek tusschen Campo en dien leuk sceptischen, toch ook gevoeligen en hartelijken ouden levensgenieter, Dr. Noël — wel de scherpst gemarkeerde en best geslaagde figuur uit het heele boek. „Het praten over die oude dingen vond Campo behaaglijk. Hij verzette zich niet tegen Noëls schimpen op de onafzienbare grauwhed der volkswijken; hij w i s t (ik spatieer H. R.) dat het de onrechtvaardige uiting was van een louter historisch en aesthetisch beschouwen, dat de verborgen voedende gronden van het leven der menschheid niet kende.” Het is in een enkel woord, als dit „wist,” dat de opinie van den auteur, ernstig betoogend, naar boven welt. Een oogenblik is hij zelf aan 't woord over een artistieke „kwestie” in plaats van over het wezen zijner personen. Had hier in plaats van „hij wist” gestaan: „men had hem geleerd”, of: „het was zijn overtuiging geworden”, wij hadden een anderen indruk gekregen en waren geen moment afgedwaald van de overigens zoo uitnemende typeering, ook van schrijvers hoofdpersoon, half dichter, half verstandsmensch, een lieve, gevoelige man, die, op het punt te verdorren in theorieën, wetenschappelijken arbeid en een saai huwelijk, een tijd van levenwekkende